

ПЕДАГОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ (реферативний огляд)

Автор-упорядник:
Юлія Анатоліївна КРАВЧЕНКО

молодший науковий співробітник відділу наукового
інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України
ім. В. О. Сухомлинського

ORCIDiD: 0009-0008-6147-4599
Bibliometrics: BUN0058345

Анотація. Цифрова трансформація освіти є одним з ключових напрямів розвитку сучасної професійної педагогіки. Вона впливає на педагогічні процеси та передбачає їх перетворення на основі впровадження інформаційних технологій та формування інформаційної компетентності педагогів. Цифрова трансформація в сфері освіти, зокрема професійної, є актуальною темою, яка привертає увагу багатьох українських науковців і практиків. У реферативному огляді проаналізовано актуальні пріоритети цифрової трансформації професійної освіти і педагогіки на виконання завдань аналітико-синтетичного етапу наукового дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний та зарубіжний досвід». Метою огляду є висвітлення низки результатів дослідної діяльності українських і зарубіжних учених щодо педагогічних пріоритетів цифрової трансформації професійної освіти.

В огляді зосереджено увагу на джерелах, автори яких дослідили процес цифрової трансформації професійної освіти і педагогіки та наголошують на таких педагогічних пріоритетах, як набуття та підвищення рівня цифрової культури, цифрової грамотності та цифрової компетентності педагогічних працівників і здобувачів професійної освіти, пропонують методичні рекомендації, посібники, навчальні матеріали для покращення якості освітнього процесу в умовах цифровізації.

Ключові слова: цифрова трансформація професійної педагогіки, професійна освіта, цифровізація освітнього процесу, цифрова культура, цифрова компетентність, цифрова грамотність.

НАУКОВІ ПРАЦІ (МОНОГРАФІЇ, СТАТТІ, ДОПОВІДІ)

1. Базелюк О. Вибір і використання цифрових засобів в освітньому процесі закладів професійної (професійно-технічної) освіти. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2019. Вип. 2(16). С. 20–28. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.2\(16\).2019.20-28](https://doi.org/10.35387/od.2(16).2019.20-28).

Проаналізовано проблему використання цифрових засобів в освітньому процесі закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Зазначено, що

⁷ Джерело: <https://zn.ua/ukr/UKRAINE/v-epokhu-tsifrovoho-suspilstva-sotsiolohija-maje-zminitsija-naukovets.html>

цифрові технології і засоби надають нові освітні можливості педагогічним працівникам закладів професійної освіти, але водночас спонукають до пошуку нових підходів до реалізації завдань освітнього процесу, що неможливо здійснити без високого рівня володіння цифровими засобами та розвитку власної цифрової компетентності й культури. Зосереджено увагу на проблемі визначення рівня використання цифрових технологій у освітньому процесі закладів професійної освіти. Автор доходить висновку, що її доцільно розв'язувати з урахуванням Samr-моделі Р. Пуентедура, яка складається з чотирьох висхідних рівнів – від заміни/імітації реальних засобів до рівня створення завдань, що не мають відповідників у реальному світі. Окремо наголошено на тому, що саме відсутність аналогів у реальному світі стає найбільшою складністю в процесі розвитку цифрової культури особистості педагогічного працівника закладу професійної освіти. З огляду на те, що кількість цифрових засобів і додатків безперервно зростає, то для їх коректного й обґрунтованого вибору автор пропонує використовувати «Педагогічне колесо» А. Керрінгтона, яке створено на основі таксономії освітньої сфери Б. Блума та з урахуванням Samr-моделі. Однак «Педагогічне колесо», на думку автора, є допоміжним інформаційно-довідковим засобом, а не цілісною методичною системою.

2. Базелюк О. Зміст і структура цифрової культури педагогічних працівників закладів професійної освіти. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка*. 2018. № 16. С. 81–87. DOI: <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.16.81-87>.

Проаналізовано процес «цифровізації» української освітньої практики, а також використання інформаційних технологій у закладах професійної освіти. Зазначено, що у процесі переходу до цифрової епохи відбуваються значні зміни не лише в структурі соціальних відносин, а й на рівні кожної окремої особистості (аж до фізіологічної адаптації). Таким чином, надзвичайно важливо правильно розуміти зміст і структуру цифрової культури в контексті професійної освіти. Представлено авторське бачення змісту й структури цифрової культури педагогічних працівників закладів професійної освіти та визначено її структурні компоненти. Запропоновано розглядати цифрову культуру педагогічного працівника закладу професійної освіти як динамічну єдність аксіологічно-правового, інформаційно-технологічного, комунікативно-етичного, пізнавально-інтелектуального та особистісно-творчого компонентів, що характеризує специфічні якості його особистості та здатність до ефективної і продуктивної взаємодії з суб'єктами й об'єктами цифрового середовища, спрямовані на їх пізнання та творче перетворення. Зроблено висновок, що цифрова культура є сферою творчого застосування і реалізації здібностей педагогічного працівника закладу професійної освіти, яка передбачає наявність індивідуальної свободи,

незалежності суджень, ініціативності та відповідальності за власні дії. Особистість, впливаючи на інших, створює й перетворює себе, визначає свій власний розвиток, реалізуючи себе в цифровій педагогічній діяльності.

3. Біляковська О. О. Професійна підготовка майбутніх учителів в умовах цифровізації освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2023. Вип. 210. С. 10–14. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2023-1-210-10-14>.

Зауважено, що особливого значення в системі вищої професійної освіти набуває питання забезпечення освітнього процесу відповідними інформаційними засобами, методами і навчальними програмами, щоб освітній заклад, викладач і система підвищення кваліфікації викладачів відповідали сучасним глобальним і національним викликам і надавали сучасну підтримку в сфері цифрових технологій, розвивали і формували цифрові компетентності. Розглянуто теоретичні аспекти цифровізації професійної підготовки майбутніх фахівців. Зазначено, що професійні обов'язки викладачів в умовах поширення цифрових технологій виражаються не тільки в готовності їх застосування в освітньому процесі, а й у прояві таких компетентностей, як готовність до співробітництва в професійній галузі, вміння спілкуватися, прагнення до постійного розвитку в цифровому середовищі. Акцентовано на тому, що цифрові ресурси передбачають вміння викладачів здійснювати їх грамотний вибір, створення і модифікацію, а також обмін ними відповідно до цілей навчання. Викладання передбачає вміння викладача створювати, планувати й впроваджувати цифрові технології на різних етапах навчання, при цьому важливо, щоб в центрі освітнього процесу був безпосередньо студент, а сам викладач виступав переважно як тьютор. Зауважено, що оцінювання студентів передбачає використання цифрових засобів для реалізації існуючих методів оцінювання студентів і надання їм зворотного зв'язку і аналізу їх активності в цифровому середовищі.

4. Вербівський Д. С., Карплюк С. О., Фонарюк О. В. Цифрова компетентність майбутніх педагогів професійного навчання. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2021. Вип. 198. С. 78–82. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-198-78-82>.

Зазначено, що масштабне використання інформації і наукових знань, впровадження цифрових технологій у різні сфери життя потребують оволодіння інформаційними навичками й ціннісного підходу до їх використання. Тож необхідно навчати майбутніх фахівців у закладах вищої освіти не просто навичок роботи в цифровому середовищі, а й формувати цифрові компетенції, цифрову культуру. У процесі проведеного дослідження розкрито термінологічно-понятійний апарат дослідження; проаналізовано психологічну, педагогічну, методичну літературу з проблем формування цифрової компетентності сучасного фахівця; проаналізовано особливості формування цифрової компетентності у

майбутніх педагогів професійного навчання; визначено основні компоненти цифрової компетентності.

5. Гермак О. Л. Сучасний стан цифровізації у підготовці робітничих кадрів в закладах професійної освіти України. *Імідж сучасного педагога*. 2022. № 2(203). С. 26–29. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-2\(203\)-26-29](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-2(203)-26-29).

Досліджено низку питань щодо використання цифрових технологій в освітньому процесі, моделювання змісту цифрового уроку, впровадження в освітній процес сучасних електронних освітніх ресурсів для підготовки робітничих кадрів.

Розглянуто цифрові технології навчання, проаналізовано основні напрями розвитку дистанційного навчання шляхом цифровізації професійної освіти. Виокремлено аспекти цифровізації освітнього процесу як такі, що спонукають викладачів і здобувачів закладів професійної освіти до активізації інформаційно-пошукової пізнавальної діяльності. Показано, що ефективність інформаційних технологій визначається використанням електронних освітніх ресурсів, які лежать в основі проєктування та реалізації курсів навчання професії. Зроблено висновок про сучасний стан застосування інформаційних технологій в умовах цифровізації освіти, а деякі технології можна розглядати як самостійну форму навчання, оскільки вони мають істотні відмінності, які не можуть бути реалізовані в традиційній формі.

6. Грядуща В. В., Денисова А. В. Цифровізація як структурний складник інноваційних моделей підвищення кваліфікації педагогів професійної освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 34(1). С. 54–61. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/719148/> (дата звернення: 23.04.2024).

Статтю присвячено одній з актуальних проблем – підвищенню кваліфікації педагогів професійної освіти. Основну увагу зосереджено на теоретико-методичних засадах удосконалення сучасних моделей підвищення кваліфікації педагогів професійної освіти в умовах цифровізації суспільства. Зокрема, розкрито сутність таких понять, як «компетентний педагог», «інноваційна компетентність», «цифрова компетентність», «безперервний професійний розвиток». Зазначено, що якість цифрової освіти визначається оновленням змістового складника освітніх програм у напрямі їх цифровізації, формуванням культури сприймання сучасного цифрового контенту, формуванням і розвитком навичок цифрової діяльності, взаємозбагачувальним досвідом між закладами та установами освіти щодо застосування цифрових технологій в освітньому процесі та управлінській діяльності, мотивацією кадрового складу сфери освіти до змін в результаті цифровізації економіки країни. На основі аналізу літературних джерел обґрунтовано існуючі суперечності в дослідженнях щодо цифровізації освіти в Україні, розглянуто шляхи подолання цифрового розриву у сфері професійної освіти. Запропоновано цифрові

технології науково-методичного супроводу реалізації компетентнісно-орієнтованих концептуальних моделей підвищення кваліфікації педагогів професійної освіти у професійно-кваліфікаційному, інформаційно-комунікаційному напрямках. Зазначено, що цифрові технології сприяють розвитку цифрової компетентності педагогів через удосконалення й набуття умінь і навичок впевненого, критичного та відповідального використання цифрових технологій у освітньому процесі, набуття навичок цифрової грамотності й культури, роботи та участі в сучасному інформаційному суспільстві, а також побудові індивідуальної траєкторії розвитку цифрової компетентності педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти та підвищенню ефективності освітнього процесу.

7. Гуменний О. Д. *Розвиток цифрової культури керівників закладів професійної освіти : монографія*. Київ [б. в.], 2024. 280 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740517/> (дата звернення: 25.04.2024).

Розглянуто питання розвитку цифрової культури серед керівників закладів професійно-технічної освіти, представлено як теоретичні, так і практичні засади її розвитку. Проведено теоретичний аналіз поняття «цифрова культура освітніх лідерів» та використання інформаційно-комунікаційних технологій в управлінській діяльності. Визначено основні риси цифрової культури, чинники, що впливають на її розвиток, складники та критерії оцінювання. Розроблено інтегровану модель цифрової компетентності, що охоплює всі ключові аспекти, необхідні для розвитку цифрової культури лідера, а також формулу розвитку цифрової культури впродовж усього життя. Схарактеризовано сучасні підходи та організаційно-педагогічні умови розвитку цифрової культури серед освітніх лідерів. Обґрунтовано складники та критерії оцінювання цифрової культури серед лідерів. Запропоновано зміст, конкретні форми та методи розвитку цифрової культури та психолого-педагогічного супроводу особистості у виборі індивідуальної траєкторії розвитку цифрової культури через створення «дорожньої карти». Надано детальний аналіз інтелектуального капіталу закладів освіти, оцінено інтелектуальні ресурси, визначено потреби розвитку, висвітлено інтеграцію інтелектуального капіталу як засобу розвитку цифрової культури. Зазначено, що важливим аспектом є інтеграція інтелектуального капіталу в управлінські процеси для більш ефективного інноваційного лідерства в закладах професійно-технічної освіти.

8. Гуржій А., Радкевич В., Пригодій М. *Методологічні засади цифровізації інформаційно-освітнього середовища закладу професійної освіти. Нові технології навчання*. 2022. Вип. 96. С. 44–53. DOI: <https://doi.org/10.52256/2710-3560.2022.96.06>.

Констатовано, що ефективне здійснення цифровізації інформаційно-освітнього середовища (ІОС) закладу професійної освіти потребує визначення методологічних засад підготовки розробників, здобувачів професійної освіти та

викладачів одночасно з розробкою моделей і методик викладання навчальних курсів. Проаналізовано особливості цифровізації інформаційно-освітнього середовища закладу професійної освіти та обґрунтовано методологічні засади цього процесу. Зазначено, що цифровізацію ІОС закладу професійної освіти необхідно здійснювати системно з урахуванням методологічних підходів (системного; інформаційного; технологічного; компетентнісного; особистісно-орієнтованого) та концептуальних основ цифрових технологій (випереджаючого забезпечення достовірною, актуальною, навчальною інформацією, всеохоплюючого характеру цифровізації). Це, на думку авторів, уможливить організацію в закладах професійної освіти якісного інноваційного освітнього процесу із забезпеченням індивідуалізації, інтерактивності, інклюзивності, гнучкого контролю та обліку результатів навчання.

9. Демянчук М., Боднарук І. Цифровізація освіти як вектор підготовки фахівців XXI століття. *Viae Educationis*. 2022. Т. 1, № 4. С. 74–81. DOI: <https://doi.org/10.15804/ve.2022.04.09>.

Здійснено аналіз феномену цифровізації вищої освіти як фактора підготовки фахівців, які здатні виконувати професійні функції в соціально-економічних умовах XXI століття. Проаналізовано основні напрями застосування цифровізації в освіті, схарактеризовано цифрове освітнє середовище, виокремлено переваги та недоліки. Зазначено, що цифровізація освіти – крок у майбутнє, який змінить не лише зміст освітніх курсів, а й вектор презентування інформації. Розвиток цифрових технологій у сфері освіти диктується актуальністю та підтримується на державному рівні й широким загалом.

Акцентовано, що цифровізація – це нова соціальна ситуація «цифрового розриву», «цифрового громадянства», «цифрової соціалізації». Зазначено, що в процесі цифровізації фундаментально змінюються структура навчання та організація освітнього процесу. Використання нових інформаційно-комунікаційних технологій є початковою умовою подальшого розвитку цифрової педагогіки. З погляду методики цифровізація системи вищої освіти спирається на нові освітні стандарти на основі використання компетентнісного підходу. Констатовано, що нині українські заклади вищої освіти використовують двокомпонентне інформаційно-освітнє середовище, в якому поєднуються ресурси міжнародних освітніх платформ з контентом власних розробок, що сприяє розвитку власного інформаційного потенціалу. Разом з тим резюмовано, що нині необхідне впровадження сучасної цифрової бази освітнього процесу – інформаційно-освітнього середовища. Ефективна реалізація такого середовища є основою розвитку будь-якого освітнього закладу. Встановлено, що цифровізація

вищої освіти принесе зміни щодо кваліфікаційних вимог професорсько-викладацького складу. Так, викладачі активно використовують цифрові технології. Заклади вищої освіти застосовують нові формати передавання знань, насамперед онлайн-курси. Подібні дії сприятимуть серйозній перебудові освітнього процесу, зміні ролі педагога, який у подальшому не пояснюватиме той чи інший матеріал, а допомагатиме знайти розміщення необхідної інформації та зрозуміти її.

10. Єршов М. Цифровізація професійної та фахової передвищої освіти України: проблеми і перспективи. *Professional Pedagogics*. 2019. Вип. 1 (18). С. 67–74. DOI: <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2019.18.67-74>.

Виявлено й схарактеризовано загальні проблеми цифровізації вітчизняної професійної (професійно-технічної) (далі – П(ПТ)О) та фахової передвищої освіти, а саме: відставання темпів розвитку освіти (зміст, форми й методи навчання, технічне оснащення) від темпів розвитку цифрових технологій; застарілість спеціальностей, за якими заклади П(ПТ)О готують фахівців; неузгодженість змісту навчальних програм із потребами ринку праці; консервативні методи і форми навчання майбутніх фахівців та підвищення кваліфікації педагогів; відстала матеріально-технічна база закладів освіти; недостатній рівень цифрової компетентності багатьох керівників закладів освіти та педагогічних працівників; низький рівень комунікації між бізнесом, ІТ-компаніями та закладами освіти. Визначено перспективи цифровізації професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти в контексті розбудови цифрового суспільства та розвитку цифрової економіки: зміцнення публічно-приватного партнерства; впровадження дуальної форми навчання; запровадження інклюзивного навчання; використання в освітньому процесі компетентнісного підходу; організація дистанційного та змішаного навчання (Blended Learning); створення науково-освітніх онлайн-платформ; вибудовування в закладах освіти індивідуальних освітніх траєкторій для працевлаштування на «цифрових робочих місцях»; запровадження нових форм і методів підвищення цифрової компетентності педагогів (цифрові майстерні, баркемпи, віртуальні лабораторії).

11. Заїка А., Сорока В. Цифрове освітнє середовище закладу професійної (професійно-технічної) освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 44(3). С. 130–139. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2020-3-44-130-139>.

На основі аналізу досліджень з використання цифрових технологій в освітньому процесі, законів України та нормативних документів авторами досліджено поняття «цифрові технології», «цифрове середовище» та «цифрове освітнє середовище». Визначено основну мету створення цифрового освітнього

середовища та запропоновано його структуру для закладу професійної (професійно-технічної) освіти. Проаналізовано також функції сучасного цифрового освітнього середовища для закладу освіти, виокремлено та описано зміст його основних функціональних компонентів. На основі проведеного дослідження розглянуто перспективи функціонування цифрового освітнього середовища в сучасних закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

12. Замрозевич-Шадріна С. Р., Юденкова О. П., Антощук С. В. Навички майбутнього в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців: як цифровізація змінює вимоги до освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 71(2). С. 216–221. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-2-33>.

Розглянуто питання формування навичок майбутнього в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах цифровізації. Обґрунтовано навички майбутнього, які впливатимуть на якість професійної підготовки фахівців відповідно до вимог сучасного цифрового часу. Проаналізовано вплив цифровізації на вимоги до освіти, визначено основні м'які й тверді навички, які необхідні фахівцям майбутнього. Встановлено, що цифровізація потребує від освітніх систем підготовки фахівців, які володіють не тільки професійними знаннями і вміннями, а й системою м'яких і соціальних навичок. На основі аналізу наукових джерел та під час педагогічних спостережень авторами констатовано, що для того, щоб забезпечити набуття здобувачами освіти необхідних навичок, освітня система має змінитися: ці зміни мають бути всеосяжними та охоплювати всі рівні освіти – від дошкільної до вищої. У процесі дослідження встановлено, що для набуття навичок майбутнього в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців необхідно створити освітню парадигму, зорієнтовану на формування цілісної особистості, застосувати методи навчання, які сприяють розвитку м'яких і твердих навичок, створити освітнє середовище, що сприятиме практичному застосуванню навичок, розвитку міжособистісних відносин та співпраці.

13. Ковальчук В., Масліч С., Мовчан Л. Цифровізація професійної освіти в умовах кризових ситуацій. *Щоквартальник освітніх технологій*. 2023. № 1. С. 1–17. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734332> (дата звернення: 23.04.2024).

Зазначено, що робота в сучасних галузях промисловості та сфери послуг потребує високого рівня цифрової грамотності, що є викликом для системи професійно-технічної освіти. У сучасних умовах, незалежно від їх позитивного чи негативного походження, заклади професійно-технічної освіти мають бути готові до підготовки фахівців для різних галузей промисловості, здатних працювати з цифровими технологіями, що постійно змінюються. Констатовано, що цей факт висуває певні вимоги до цифрової грамотності як здобувачів освіти, так і педагогів, які мають співпрацювати за допомогою цифрових пристроїв і

програмного забезпечення для досягнення поставлених освітніх цілей. Усі ці обставини потребують належного рівня цифрової грамотності як викладачів, так і здобувачів освіти для забезпечення закладів освіти новітньою матеріальною базою та цифровими ресурсами.

14. Колеснікова І., Орлова О. Професійний розвиток педагогів в умовах цифровізації освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 64(2). С. 186–189. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/64.2.35>.

Розглянуто проблему професійного розвитку педагогів в умовах цифровізації освіти як важливого складника сучасної педагогічної практики. Окреслено теоретичні аспекти успішної професійної адаптації вчителів до нових реалій інформаційного суспільства, що забезпечує комфортні умови для вдосконалення та професійного зростання педагогів. Висвітлено перспективи розвитку освіти в умовах цифровізації. Важливість цього процесу полягає в забезпеченні якісної освіти та підготовці учнів до життя в цифровому суспільстві. Зазначено, що на сучасному етапі цифровізація є невід’ємною частиною освітнього процесу, яка вносить значні зміни в його організацію, програмно-методичне забезпечення, методики викладання та навчання учнів. Педагоги мають бути готовими до використання сучасних інформаційно-цифрових технологій, вебосвітніх ресурсів у своїй професійній діяльності та постійно підвищувати рівень кваліфікації. Професійний розвиток вчителів не обмежується лише оволодінням новими технологіями. Він також передбачає вивчення інноваційних педагогічних підходів, форм, методів, прийомів навчання, які допомагають удосконалювати освітній процес. Сформульовано висновок, що професійний розвиток педагогів в умовах цифровізації освіти – це неперервний і динамічний процес. Він потребує від педагогічних працівників відкритості до змін, бажання вчитися та здатності адаптуватися до нових викликів і можливостей. Визначено основні напрями подальших наукових розвідок, зокрема пошук ефективних шляхів цифровізації як комплексу інструментів, що оптимізують навчання, забезпечують персоналізацію та автоматизацію освітніх процесів.

15. Мирошніченко О. А. Організаційно-педагогічні умови формування в майбутніх педагогів закладів вищої освіти цифрової компетентності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 68, т. 2. С. 72–76. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.68-2.14>.

На основі проведених досліджень обґрунтовано організаційно-педагогічні умови формування цифрової компетентності у майбутніх педагогів закладів вищої освіти: діджиталізація освітнього простору університету, що забезпечує формування у магістрантів позитивної мотивації до опанування цифровою компетентністю; моделювання магістрантами педагогічної діяльності викладача, насиченої застосуванням цифрових засобів навчання; розвиток здібностей магістрантів до роботи з цифровими засобами навчання. Показано, що для належного

рівня відповідної мотивації до опанування цифровою компетентністю характерним є усвідомлене розуміння необхідності розвивати здатності, пов'язані з цифровою компетентністю викладача закладу вищої освіти, прагнення до досконалого володіння цифровими засобами навчання, стійкий інтерес до засобів мультимедіа та ІКТ-технологій, виражена потреба до застосування ІКТ у навчальному процесі, активна співпраця з викладачами з оволодіння ІКТ. Визначено, що найбільш ефективною формою моделювання магістрантами педагогічної діяльності викладача в нашому дослідженні виявилось мікрОВикладання, насичене застосуванням цифрових засобів навчання. Виокремлено низку здатностей, які входять до структури цифрової компетентності та якими мають оволодіти майбутні педагоги закладів вищої освіти в процесі фахової підготовки: здатність використовувати, адаптувати та застосовувати в навчальному процесі наявні ІКТ та системи; здатність презентувати навчальний матеріал; здатність до співпраці та комунікації з колегами, студентами за допомогою соціальних мереж, електронної пошти, сторінки викладача на сайті університету, у платформі Moodle; здатність розробляти власні тестові завдання та застосовувати їх у процесі навчання; аналізувати ефективність застосування цифрових засобів навчання та аргументувати їх використання в освітньому процесі; здатність до пошуку й добору відповідних цифрових ресурсів, новітніх розробок у професійній галузі

16. Підготовка майбутніх педагогів до професійної діяльності засобами цифровізації / Н. Лазаренко та ін. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки*. 2022. Вип. 30(3). С. 291–315. DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v30i3.1211>.

Розглянуто проблеми підготовки компетентних педагогів професійної освіти в закладах вищої освіти засобами цифровізації. Для розгляду та розв'язання питань цієї підготовки та готовності майбутніх фахівців у дослідженні використовувалися методи моделювання. Зазначено, що загальна схема освітнього процесу в закладах вищої освіти містить окремі блоки – від соціальних очікувань до якості освіти, від цілей освіти до результатів оцінювання якості навчання та діяльності молодих фахівців, а також чинників зовнішнього середовища, що впливає на готовність компетентних магістрів до професійної діяльності. Теоретичною основою дослідження є положення Міжнародної комісії ЮНЕСКО з освіти, де стверджено, що працедавцям потрібна насамперед не кваліфікація, що дуже часто асоціюється з умінням здійснювати певні операції, а компетентність, в якій поєднуються кваліфікація як основа діяльності та соціальна поведінка, здатність працювати в колективі, ініціативність, відповідальність. Пошук шляхів підвищення якості освіти, забезпечення ринку праці в освіті компетентними фахівцями магістерського рівня здійснюється нині всіма розвиненими країнами. До цих країн, безумовно, належить

Україна, яка діє в контексті інтеграції з Європейською спільнотою. Автори зазначають, що апробація запропонованої у статті концепції й освітньо-професійної програми здійснювалася в рамках підготовки педагогів професійного навчання у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського у 2019/20, 2020/21, 2021/22, 2022/23 навчальних роках. Виявлено, що навчання цифрових видів професійної діяльності в умовах закладів вищої освіти має високу соціальну значущість для професійної підготовки педагогів і набуття ними стійких навичок володіння сучасними цифровими технологіями для розв'язання майбутніх професійних завдань.

17. Формування професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання в умовах дуальної освіти засобами комп'ютерно-орієнтованих технологій / Н. Ничкало та ін. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. т. 85, № 5. С. 189–207. DOI: <http://dx.doi.org/10.33407/itlt.v85i5.4446>.

Зауважено, що для формування й розвитку професійної компетентності та ключових компетенцій майбутніх педагогів професійного навчання необхідно створити в педагогічних університетах адекватне інформаційно-освітнє середовище, у якому можна впроваджувати інноваційні методи, форми, засоби навчання, комунікаційні технології, зокрема цифрові. У такому середовищі в аудиторіях, оснащених традиційними та інноваційними технічними засобами, здійснюється апробація розроблених технологій навчання під час лекцій, практичних і лабораторних занять, у самостійній роботі студентів з використанням значної кількості інтернет-ресурсів. Зазначено, що останнім часом завдяки працям науковців Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України (нині – Інститут цифровізації освіти НАПН України) та спільної науково-дослідної лабораторії, створеної у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського, в освітньому процесі набуло поширення використання електронного навчання (E-learning), мобільного навчання (M-learning), усепроникаючого навчання (U-learning), що дає можливість здобувачам освіти отримати мультимедійні послуги, матеріали лекцій, тексти лабораторних і практичних робіт, необмежений доступ до електронних бібліотек, здійснення моніторингу власних досліджень, участь у телекомунікаційних проєктах тощо. Крім інформаційно-освітнього середовища, зусилля працівників закладів вищої освіти мають бути зорієнтовані на створення практико-орієнтованого середовища, що, безумовно, впливає на становлення, розкриття, реалізацію, самовдосконалення особистості студента. З цією метою розглянуто інноваційну модель формування професійної компетентності в підготовці педагога для закладів професійної (професійно-технічної) освіти – дуальну форму навчання. Констатовано, що дослідження в зазначених напрямках, як свідчить досвід європейських країн, дають позитивний результат.

18. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи : наук.-аналіт. доп. / В. Ю. Биков та ін.; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : ІЦО НАПН України, 2022. 96 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733151/> (дата звернення: 23.04.2024).

Здійснено всебічний аналіз стану науково-методичного забезпечення цифровізації освіти України, у тому числі й професійної (професійно-технічної), визначено актуальні проблеми цифровізації освіти на всіх її рівнях, виявлено причини їх виникнення, окреслено завдання та запропоновано науково обґрунтовані шляхи реалізації цифрової трансформації в закладах освіти в умовах європейської інтеграції, неперервного інноваційного розвитку країни, під час воєнного стану та у період відновлення України. Зауважено, що професійна освіта перебуває на етапі цифрової трансформації, а заклади професійної (професійно-технічної) освіти потребують розроблення низки засобів для забезпечення освітнього процесу в умовах дистанційної та змішаної форм навчання. Зазначено, що важливими для закладів професійної освіти залишаються питання щодо підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів професійної освіти до застосування цифрових технологій у професійній діяльності, зокрема за очно дистанційною формою навчання, що потребує розроблення тематичних курсів підвищення кваліфікації. Констатовано, що з метою забезпечення комунікації між здобувачами вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти, педагогами і стейкхолдерами створено умови для професійного розвитку педагогічних працівників шляхом їх участі в тренінгах, вебінарах, семінарах, програмах підвищення кваліфікації, стажуванні на виробництві, обміну досвідом. Для забезпечення реалізації механізмів взаємодії стейкхолдерів і закладів вищої освіти в підготовці майбутніх педагогів професійного навчання створено вебплатформу «Партнерський простір «015». Робота онлайн-школи «Створення Smart-комплексів навчальних дисциплін» забезпечує підтримку викладачів в опануванні таких сервісів, як NEOLMS та Camstasia Studio для вдосконалення змісту Smart-комплексів навчальних дисциплін. З метою залучення педагогічних працівників до опанування сучасними цифровими технологіями, розроблення й використання цифрових засобів навчання в професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників проводиться щорічний всеукраїнський конкурс на кращий електронний освітній ресурс «Планета-ІТ».

19. Оршанський Л., Нищак І., Ясеницький В. Ризики та переваги цифрової трансформації системи професійної освіти. *Молодь і ринок*. 2023. № 10(218). DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.292869>.

Розкрито актуальні проблеми, пов'язані з цифровою трансформацією української професійної освіти, подано її переваги та розглянуто причини відставання за якістю і конкурентоспроможністю від провідних країн світу.

Наголошено, що процес цифровізації професійної освіти є досить актуальним напрямом наукових досліджень. Зауважено, що, виходячи з вимог, цілей і завдань, поставлених суспільством і державою, процес цифровізації професійної освіти треба розглядати, з одного боку, як формування цифрового освітнього середовища, що містить комплекс засобів і цифрових технологій, які використовуються в освітньому процесі, а з іншого – як глибинну цифрову трансформацію всієї галузі професійної освіти, що має забезпечити якісну підготовку фахівців до майбутньої професійної діяльності в умовах цифрового суспільства і цифрової економіки. Цифровізація незаперечно впливає на розвиток професійної освіти, пропонуючи велику кількість можливостей, ризиків і переваг. Зазначено, що процес цифровізації є стрімким, тому освітня практика зіткнулася з великою кількістю проблем, які необхідно послідовно розв'язувати. Аналіз наукових джерел і практики підготовки фахівців у закладах професійної освіти уможливив виокремлення не лише ризику, а й найбільш актуальні переваги цифрової трансформації професійної освіти в Україні, зокрема такі, як можливість віддаленого (дистанційного) чи комбінованого (змішаного) теоретичного навчання професії; оперативний доступ здобувачів освіти до освітньо-професійних програм, навчально-методичних комплексів та ін.; можливість швидкого онлайн-пошуку необхідної навчальної, наукової, професійної й іншої інформації; індивідуалізація освітнього процесу, що ґрунтується на індивідуальних освітніх маршрутах та персоналізованому неперервному моніторингу навчальних досягнень здобувачів освіти; розширення спектра різних групових (командних) форм організації навчальної діяльності; сприяння в досягненні прогнозованих освітніх результатів якісного засвоєння знань, умінь, компетенцій, необхідних для здобуття професійної кваліфікації.

Акцентовано, що прогрес не стоїть на місці, тому саме цифровізація є необхідною умовою підвищення якості професійної освіти і як наслідок – підготовки нової генерації професіоналів, здатних реалізувати свій потенціал у майбутньому цифровому виробничому просторі.

20. Осадча К., Букша М., Манжула О. Цифровізація професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері професійної (професійно-технічної) освіти». *Освітологічний дискурс*. 2023. Вип. 1 (40). С. 7–21. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2023.11>.

Проаналізовано проблеми цифровізації професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері професійної (професійно-технічної) освіти, що виникли у зв'язку з розвитком і розширенням можливостей цифрових технологій та підвищенням вимог до майбутніх фахівців. На основі таких наукових методів дослідження аналізу та систематизації наукових джерел вивчено сучасні результати цифровізації професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері професійної (професійно-технічної) освіти в Україні та за кордоном.

Окреслено перспективні напрями подальшої модернізації професійної (професійно-технічної) освіти України в умовах цифрового суспільства. Зазначено, що в закладах професійної (професійно-технічної) освіти має здійснюватися постійний моніторинг цифрової компетентності педагогічних працівників та реалізовуватися способи її удосконалення в системі підвищення кваліфікації. Акцентовано на необхідності використання всіх засобів цифрового освітнього середовища закладу професійної (професійно-технічної) освіти для формування і розвитку цифрової компетентності майбутніх фахівців у сфері професійної (професійно-технічної) освіти.

21. Ростока М., Гермак О. *Stem-менеджмент підготовки електромонтерів в умовах постмодерного простору освіти. Адаптивне управління: теорія і практика. Серія: Педагогіка. 2020. Вип. 9 (17). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-9\(17\)-17](https://doi.org/10.33296/2707-0255-9(17)-17).*

Розглянуто актуальну проблему сучасного стану системи професійно-технічної освіти та визначено перспективи її вдосконалення шляхом впровадження нових інструментів та засобів навчання, зокрема в контексті Stem-освіти. Зазначено, що трансдисциплінарний підхід, який поєднує науку, передові технології, електротехніку та математику, а також пов'язані з ними ресурси, є найбільш ефективним у підготовці висококваліфікованих робітничих фахівців, що доведено світовою науковою та освітньою практикою. Це один із напрямів професійної педагогіки, який передбачає змішане середовище навчання і показує здобувачам професійної освіти, як наукові знання і технічне мистецтво застосовуються в побуті і на виробництві, у поєднанні, на перший погляд, з неможливим. Розглянуто шляхи підвищення якості професійної підготовки майбутніх електромонтерів в освітньому процесі, описано впровадження різновидів організації освітньої діяльності – від розв'язання завдань методами електричного моделювання до впровадження якісних специфічних електронних освітніх ресурсів. Зроблено спробу розкрити основні положення Stem-менеджменту в професійно-технічній освіті, у тому числі в професійній підготовці майбутніх слюсарів-електриків, представивши його як синтез науки, техніки, інженерії, математики та спеціальних дисциплін енергетичного змісту. Визначено роль трансдисциплінарної освіти у впровадженні Stem-контексту управління знаннями здобувачів енергетичної освіти, що стає пріоритетним напрямом освіти як такої в цілому, так і професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників зокрема.

Зазначено, що таким чином здійснюється оновлення підготовки висококваліфікованих кадрів для енергетичної галузі країни, з'являється можливість задовольнити потреби роботодавців як у робітниках, так і в науково-інженерних кадрах, які відіграють провідну роль у розвитку виробничого процесу та модернізації енергетичного сектору нашої країни.

Наведено приклад впровадження Stem-підходу для розширення освітнього простору майбутніх Fitters Electrical. Проаналізовано зміст Stem-освітнього менеджменту в професійній підготовці майбутніх електромонтерів, визначено основні підходи до розвитку нових педагогічних технологій, ознайомлено з характеристикою окремих умов в проведенні міждисциплінарних (інтегрованих) уроків спеціальних технологій у підготовці слюсарів-електриків.

22. Рябова З., Єльнікова Г. Професійне зростання педагогів в умовах цифрової освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Т. 80, № 6. С. 369–385. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v80i6.4202>.

Акцентовано на необхідності трансформаційних процесів в освіті в умовах цифровізації. Уточнено структуру професійної компетентності педагогів у сучасних умовах через введення трьох блоків: спроможність особистості педагога до ефективної педагогічної діяльності як в очній формі навчання, так і в дистанційній з використанням цифрових сервісів, навичок професійних, універсальних, цифрових та навичок успішності професійної діяльності на основі проєктного типу мислення як в реальному, так і в цифровому просторі.

Проаналізовано сучасні дослідження, у яких описано засоби надання освітніх послуг в умовах цифровізації. Зазначено, що традиційні засоби дистанційного навчання, наприклад, використання платформи Moodle, продовжують успішно працювати. Разом із тим з'являються й інноваційні, наприклад Open University (УВУПО).

Зазначено, що в межах elearning необхідно формувати такі цифрові навички, як scaffolding «long read» та ін. Крім того, звернуто увагу на те, що провідною навичкою стає опитування здобувачів освіти інтернет-конструкторами. Автори як приклад наводять е-ресурс для конструювання тестів перевірки засвоєння навчального контенту та зворотного зв'язку – LearningApps.org. Йдеться про технології інтернет-маркетингу та використання саме мобільних месенджерів для оцінювання й просування освітніх послуг. Наголошено, що провідним попитом у системі підвищення кваліфікації фахівців є розвиток гнучкості професійних здатностей («soft skills»), які утворюють сукупність неспеціальних навичок і забезпечують високу продуктивність та результативність професійної діяльності.

Порушено питання щодо вмотивування та забезпечення успішності здобувачів освіти, а також оптимального вибору технологій, методів і форм для навчання засобами електронного зв'язку. Зазначено, що цифрова компетентність педагога базується на його когнітивних, соціальних та емоційних складниках і враховує його життя в цифровому середовищі. У статті з'ясовано, що професійне зростання фахівців відбувається під час підвищення кваліфікації, зокрема в умовах відкритого університету післядипломної освіти.

23. Сахно О., Грядуща В., Денисова А. Розвиток цифрової компетентності педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти в умовах цифрової освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 43 (3). С. 187–194. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/43-3-31>.

Висвітлено питання розвитку цифрової компетентності педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти через удосконалення й набуття умінь і навичок впевненого, критичного та відповідального використання й взаємодії з цифровими технологіями для освіти; підвищення обізнаності про основні поняття цифровізації та набуття навичок цифрової грамотності й культури; роботи та участі в сучасному інформаційному суспільстві; побудові індивідуальної траєкторії розвитку цифрової компетентності педагогічних працівників в умовах цифровізації суспільства. Розкрито сутність понять «цифрова компетентність педагога», «навчання упродовж життя», «професійний розвиток». Досліджено досвід європейської спільноти щодо формування та підвищення рівня цифрової компетентності. Проаналізовано національні цифрові трансформації у сфері освіти. Подано результати науково-дослідної роботи «Розвиток цифрової компетентності педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій». З'ясовано сучасний стан і тенденції застосування засобів цифрових технологій навчання у ЗП(ПТ)О; визначено складники та характеристики основних компонентів цифрової компетентності педагогічних працівників професійної освіти, рівні й критерії оцінювання сформованості цифрової компетентності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О; обґрунтовано організаційно-методичні умови для формування цифрової компетентності педагогічних працівників; представлено розроблену професійно-орієнтовану модель розвитку цифрової компетентності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О, методичні рекомендації щодо формування й розвитку цифрової компетентності педагогічних працівників, результати моніторингу та діагностики результатів впровадження моделі розвитку цифрової компетентності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О.

24. Сисоева С. Цифровізація освіти: педагогічні пріоритети. *Освіта і суспільство*. 2021. № 10–11. С. 8–9. URL: https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/2545/ (дата звернення: 23.04.2024).

Зазначено, що цифрова реальність обумовлює визначення педагогічних пріоритетів у трансформації сутнісних позицій педагогічної науки, перегляду форм, методів, засобів і технологій навчання, виховання й розвитку здобувача освіти. Сформульовано концептуальні положення цифрової педагогіки, зокрема цифрової дидактики. Зауважено, що важливого значення набуває і бачення проблем організації виховного впливу на молодь у цифровому просторі та засобів

їх розв'язання. Цифровізація освіти зумовлює об'єднання зусиль вчених і практиків педагогічної і психологічної наук, фахівців цифрових технологій для міждисциплінарного розв'язання сучасних проблем організації цифрового освітнього процесу. На думку автора, при цифровій трансформації освітнього процесу важливого значення набуває збереження фундаментальності класичної системи освіти, оскільки для творчої продуктивної діяльності людини потрібні не лише цифрові уміння й навички, а й фундаментальні знання, критичне мислення, розвинена креативність.

25. Соловійов В. Ф., Литвин А. В. Формування компонентів ІКТ-компетентності майбутнього вчителя. *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи* : монографія / за наук. ред. М. Ковалю, Н. Ничкало ; упоряд.: А. Кузик, А. Литвин. Львів, 2023. С. 244–250. URL: <https://books.ldubgd.edu.ua/index.php/m/catalog/view/189/140/609-1> (дата звернення: 23.04.2024).

Здійснено аналіз науково-педагогічних досліджень і нормативних документів, що регламентують інформатизацію професійної підготовки вчителів. Виявлено проблему підготовки вчителів до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у закладах загальної середньої освіти. Уточнено зміст поняття «ІКТ-компетентність учителя»: інтегративна якість, що характеризує високий рівень знань і вмінь, ціннісних орієнтацій і досвіду в галузі інформаційно-комунікаційних технологій, здатність застосовувати їх у професійно-педагогічній діяльності для забезпечення високої ефективності освітнього процесу та якості шкільної освіти, готовність використовувати цифрові технології для реалізації пізнавальних процесів, професійної взаємодії, підвищення педагогічної майстерності, становлення соціально адаптованої особистості вчителя цифрової епохи. Визначено структурно-функціональну модель ІКТ-компетентності майбутніх учителів у контексті знань, умінь і досвіду освітньої діяльності. У змісті ІКТ-компетентності розкрито когнітивний, мотиваційно-ціннісний, операційно-діяльнісний, професійно-методичний, комунікативний компоненти. Виокремлено метапредметний компонент, який охоплює такі складники: семіотичний, технологічний, інтегративний.

26. Сторонська О. С. Особливості професійної діяльності педагога в умовах цифрової трансформації освіти. *Академічні візії*. 2023. № 24. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/666> (дата звернення: 23.04.2024).

Проаналізовано ключові зміни в професійній діяльності педагогічних працівників у результаті цифровізації освітньої галузі. Зазначено особливості здійснення професійної педагогічної діяльності з огляду на зумовлені цифровізацією сучасні освітні реалії. Розглянуто ключові зміни в різних аспектах професійної педагогічної діяльності. Констатовано оновлення професійних

ролей педагога під впливом цифровізації освітньої сфери, який з носія і транслятора знань стає розробником цифрових освітніх ресурсів, координатором освітньої взаємодії в умовах цифрового простору, модератором цифрових освітніх платформ тощо. Зроблено висновок, що результати дослідження дали підстави говорити про масштабну трансформацію професійних завдань та обов'язків педагога внаслідок цифрової модернізації освітньої галузі.

27. Черевичний Г. С. Педагогічна технологія навчального е-портфоліо у системі підготовки майбутніх учителів історії. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2022. Вип. 1(50). С. 298–301. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.50.298-301>.

Акцентовано, що запровадження в систему вищої освіти електронних освітніх ресурсів нині є актуальним в умовах глобальних суспільних і освітніх трансформацій. Форс-мажорні обставини, спричинені за останні роки карантинними заходами з пандемії Covid-19 та введенням воєнного стану в Україні, ускладнюють ефективне здійснення освітнього процесу майже на всій території країни в реальному часі. Зазначено, що прагнення освітян і науковців, а також і здобувачів освіти до збереження освіченої й сильної країни, формування й розвитку інтелектуального людського потенціалу, дає поштовх до створення адаптивного середовища дистанційної освіти в університетах України. Розглянуто певне бачення з упровадження педагогічної технології відкритого навчального Е-портфоліо майбутніх учителів історії у системі їхньої підготовки в університетах України на засадах системного, компетентнісного і діагностичного підходів. На основі методів контент-аналізу наукового доробку українських і зарубіжних учених запропоновано стислий опис етапів системного алгоритму за методикою розроблення власного Е-портфоліо майбутніми вчителями історії на засадах методології особистісно-розвивального й суб'єктно-діяльнісного підходів: особистісне мотивування; командне структурування; спільне планування, презентування і демонстрування, експертування, коригування й редагування, компетентне консультування; професійне використання; контролювання й оцінювання результативності застосування.

Обговорено розроблені критерії до показників контролю та оцінювання результатів діяльності здобувачів вищої педагогічної освіти за історичним фахом в університетах України, зроблено акцент на особливостях забезпечення рефлексії.

28. Шищенко І. В. Підготовка майбутніх учителів до застосування цифрових технологій у професійній діяльності. *Фізико-математична освіта*. 2020. Вип. 4(26), ч. 2. С. 57–61. DOI: <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2020-026-4-034>.

Представлено теоретичний аналіз проблеми підготовки майбутніх учителів до застосування цифрових технологій у професійній діяльності. Акцентовано, що впродовж останніх десятиліть увагу зосереджено на ролі вчителів у допомозі

учням досягти цифрової компетентності, а отже, і до готовності вчителів відповідати цим очікуванням. Визначено професійну цифрову компетентність як динамічну концепцію, оскільки вона передбачає як професійну практику, так і професійний розвиток цих практик. Однак, враховуючи складність сучасного цифрового суспільства та цифрову компетентність учителя, важливо, щоб він також передбачав певне ставлення та етичні аспекти в навчанні й підготовці учнів, які мають стати справжніми цифровими громадянами. Таким чином, майстерний учитель із цифровою компетентністю потребує здібностей, які спираються на власний досвід і знання, здобуті від ролі відповідального цифрового громадянина в суспільстві, і переносить цей досвід у певний професійний контекст. Зауважено, що структура професійної цифрової компетентності вчителів охоплює педагогічний, етичний, особистісний і технічний виміри. Така структура цифрової компетентності вчителів забезпечує повне охоплення під час впровадження освітньо-професійних програм підготовки вчителів, допомагає подолати проблеми застарілості, є досить гнучкою для застосування дедалі нових і нових технологій. Акцентовано, що інтенсифікація процесу професійної підготовки майбутніх учителів до роботи в цифровому освітньому просторі, опанування ними найсучаснішими технологіями для впровадження інновацій у навчанні онлайн є дуже важливими та актуальними. Для цього необхідним є постійне професійне самовдосконалення з використання широкого спектра цифрових інструментів.

29. Шищенко І., Кравченко І. Теоретичні аспекти цифрової трансформації професійної підготовки майбутніх фахівців. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2021. Вип. 2(49). С. 241–244. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.49.241-244>.

Зауважено, що особливого значення в системі вищої професійної освіти набуває питання забезпечення освітнього процесу відповідними інформаційними засобами, методами і навчальними програмами, щоб освітній заклад, викладач і система підвищення кваліфікації викладачів відповідали сучасним глобальним і національним викликам і надавали сучасну підтримку в сфері цифрових технологій, розвивали і формували цифрові компетентності. Розглянуто теоретичні аспекти цифровізації професійної підготовки майбутніх фахівців. Зазначено, що професійні обов'язки викладачів в умовах поширення цифрових технологій виражаються не тільки в готовності їх застосування в освітньому процесі, а й у прояві таких компетентностей, як готовність до співробітництва в професійній галузі, вміння спілкуватися, прагнення до постійного розвитку в цифровому середовищі. Акцентовано на тому, що цифрові ресурси передбачають вміння викладачів здійснювати їх грамотний вибір, створення і модифікацію, а також обмін ними відповідно до цілей навчання. Викладання передбачає вміння

викладача створювати, планувати й впроваджувати цифрові технології на різних етапах навчання, при цьому важливо, щоб в центрі освітнього процесу був безпосередньо здобувач освіти, а сам викладач виступав переважно як тьютор. Зауважено, що оцінювання здобувачів освіти передбачає використання цифрових засобів для реалізації існуючих методів оцінювання здобувачів освіти і надання їм зворотного зв'язку і аналізу їхньої активності в цифровому середовищі.

30. Cattaneo A. A., Antonietti C., Rauseo M. How Digitalised are Vocational Teachers? Assessing Digital Competence in Vocational Education and Looking at its Underlying Factors. *Computers & Education*. 2022. Vol. 176. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104358>.

Оцінено цифрову компетентність 1692 викладачів закладів професійно-технічної освіти Швейцарії. Розглянуто відмінності між профілями викладачів професійно-технічних навчальних закладів. У дослідженні надано зріз статус-кво цифрової компетентності швейцарських викладачів професійно-технічної освіти з використанням інструменту оцінювання, який спирається на попередні валідовані анкети і водночас ураховує специфіку, пов'язану з професійно-технічними послугами. Вивчено можливі відмінності в цифровій компетентності залежно від профілів викладачів професійно-технічної освіти. Досліджено, як особистісні чинники та чинники, пов'язані з контекстом, відіграють таку саму роль у професійно-технічному навчанні, як і в інших освітніх установах. Зроблено висновок, що робоче навантаження стає чинником, який впливає на розвиток цифрових компетентностей. Особистісні й контекстуальні чинники впливають на цифрову компетентність і в професійному контексті. Особистісні чинники є сильнішими предикторами цифрової компетентності, ніж контекстуальні чинники.

31. Philosophical and Pedagogical Discourse in the Postmodern Educational Space: Peculiarities of Distance Learning / M. Rostoka etc. *Postmodern Openings*. 2022. Vol. 13(4). P. 244–272. DOI : <https://doi.org/10.18662/po/13.4/517>.

Представлено філософське осмислення й реальну інтерпретацію існування та еволюції педагогічного (освітнього) дискурсу в постмодерністському просторі. Проаналізовано результати наукових досліджень та визначено структурно-семантичні взаємозв'язки понять, термінів і категорій, пов'язаних із термінологічним полем «дискурс». Авторами порушено проблему постмодерністського значення дискурсу в період глобальної трансформації освітнього середовища, спричиненої пандемією Covid-19, яка поставила людство перед фактом актуалізації дистанційної комунікації та отримання освітніх послуг. Автори вважають, що дистанційне навчання має забезпечуватися потужним технічним і технологічним забезпеченням, з одного боку, та використанням цього векторного набору освітньо-педагогічних, навчально-розвивальних технологій в підготовці майбутніх фахівців системи вищої професійної освіти – з іншого. Розглянуто нові підходи до застосування технологій і

методів підтримки дискурсу. Таким чином, акцентовано увагу на актуальності відкритого інформаційно-освітнього середовища закладів вищої освіти в постмодерністському просторі, де роль дискурсу як конструктивного інструменту постмодернізму визначено новою інтерпретацією, а викладач стає генератором інновацій у цьому контексті.

32. Transformative Agency in Teacher Education: Fostering Professional Digital Competence / L. M. Brevik etc. *Teaching and Teacher Education*. 2019. Vol. 86. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2019.07.005>.

Зазначено, що студенти-викладачі стикаються зі складними викликами у своїй майбутній професії, зокрема, і з розвитком професійної цифрової компетентності (PDC). У відповідь на це педагогічна освіта має вирішити питання взаємності PDC та трансформаційної суб'єктності здобувачів. Продемонстровано, як невеликий приватний онлайн-курс (SPOC) об'єднує PDC, університетські семінари та практику. Акцентовано, що PDC є невід'ємною частиною студентів-педагогів, оскільки очікується, що вони навчатимуться оптимально використовувати ІКТ і максимально використовувати потенціал, закладений в ІКТ для викладання та навчання. Зауважено, що PDC потребує, щоб викладачі та викладачі-студенти не лише адаптували свою практику до цифровізації, а й розробляли та впроваджували навчальні середовища й заходи, сприятливі для навчання їхніх здобувачів. PDC є дуже контекстуальним і потребує від студентів-викладачів уваги, щоб оцінити можливості цифрових ресурсів і пов'язати їх з навчальними цілями для досягнення оптимальних результатів. Зазначено, що студенти-викладачі більше не можуть бути просто реципієнтами або виконавцями освітніх рамок, а дедалі частіше мають проявляти свободу волі та приймати рішення в умовах зростаючої складності. Студенти-викладачі реагують на виклики, перетворюючи їх на можливості для свого професійного розвитку. Акцентовано, що SPOC сприяє розвитку PDC за допомогою трансформаційного цифрового агентства, концептуалізованого як новий компонент PDC.

33. Williamson B., Eynon R., Potter J. Pandemic Politics, Pedagogies and Practices: Digital Technologies and Distance Education During the Coronavirus Emergency. *Learning, Media and Technology*. 2020. Vol. 45(2). P. 107–114. DOI: <http://doi.org/10.3224/84742432>.

Зазначено, що посилення цифровізації у світі створює нові виклики для професійної освіти та навчання. З одного боку, відкриваються абсолютно нові технологічні можливості використання, з іншого – ці зміни створюють серйозні проблеми щодо навичок і компетенцій майбутніх працівників і як наслідок щодо освіти та навчання. Професійно-технічні заклади освіти мають реагувати належним чином і активно використовувати потенціал нових технологій. Проаналізовано зміни в освіті та акцентовано на підтримці розроблення стратегій,

концепцій і моделей, щоб педагоги могли належним чином скористатися потенціалом цифровізації та водночас навчитися мати справу зі зростаючою амбівалентністю технологій і соціальним розвитком. Наголошено на різноманітних вимогах до педагогів, здобувачів і закладів у сфері професійної освіти, а також надано сучасні результати навчання в епоху цифрових технологій.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ, ПОСІБНИКИ

34. Геревенко А. Використання онлайн-інструментів для синхронного та асинхронного навчання педагогів фахової передвищої освіти : електрон. навч. курс. Біла Церква : БІНПО. 2023. 141 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734814/> (дата звернення: 23.04.2024).

Електронний навчальний курс «Використання цифрових технологій для розв'язання методичних завдань професійно-практичної підготовки», спрямований на розвиток методичної компетентності майстрів виробничого навчання закладів професійної освіти та орієнтований на ефективне використання цифрових технологій для організації освітнього процесу, конкурентоспроможності та зацікавлення учасників освітнього процесу до взаємодії. Зміст курсу базується на онлайн-педагогіці й розвитку необхідних технічних навичок для запровадження та вибудовування власних систем синхронного й асинхронного навчання у закладах професійної освіти. Значну увагу приділено процесу розроблення освітніх продуктів для впровадження в освітній процес. Для вивчення запропоновано варіант сучасного інтерактивного освітнього продукту, який має велику кількість гіперпосилань і цифрових застосунків. Зазначено, що цей інтерактивний продукт розроблено з метою охоплення всього навчального матеріалу та здобуття якісних знань, умінь та навичок майбутніх конкурентоспроможних кваліфікованих робітників. Для закріплення електронного навчального курсу педагогічним працівникам потрібно опрацювати навчальний матеріал занять, оволодіти навичками зі створення освітнього контенту за допомогою цифрових технологій і сервісів та спробувати створити власну концепцію інтерактивного курсу для синхронного та асинхронного навчання.

35. Застосування цифрових технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників у воєнний та повоєнний час : метод. рекомендації / М. А. Пригодій та ін. Київ : Інститут професійної освіти НАПН України. 2022. 113 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734605/> (дата звернення: 23.04.2024).

Актуалізовано питання застосування цифрових технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників, визначено специфіку підготовки викладачів та здобувачів освіти до проєктування електронного освітнього середовища, створення електронних навчальних посібників, проведення відеоконференцій навчального призначення, створення та використання відеоконтенту, розроблення інфографіки навчального призначення

та електронних додатків навчальних досягнень здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. Рекомендовано для педагогічних працівників та здобувачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, працівників науково-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти МОН України, науковців, викладачів і студентів закладів вищої освіти, аспірантів і докторантів, роботодавців та всіх, хто цікавиться проблемами застосування цифрових технологій в освіті й на виробництві.

36. Нечипоренко Ю. Л. Ефективні рішення для організації дистанційного навчання в закладах професійної освіти: навч. ресурс. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/735740/> (дата звернення: 23.04.2024).

Завданням ресурсу є підготовка викладачів професійної освіти до ефективного використання дистанційних технологій в освітньому процесі. Зазначено, що навчальний ресурс спрямовано на надання студентам розуміння особливостей переходу виробництва та суспільства від Індустрії 3.0 до Індустрії 4.0, Індустрії 5.0 і відповідно до Освіти 4.0, 5.0, а також ролі професійно-технічної освіти в цьому переході. Визначено переваги і недоліки дистанційного навчання. Зауважено, що актуальність проблеми розвитку дистанційної освіти зумовлена тим, що в сучасних умовах вимоги до фахівців кардинально змінюються. При цьому центральне місце займає не використання раніше здобутих знань, а генерація і реалізація нових ідей, що диктує нові вимоги до підготовки кадрів. У зв'язку з цим освіта протягом усього життя стає дедалі більш необхідною, набуває нових форм і сенсу. Акцентовано, що в наш час досягнення в галузі інформаційних технологій і телекомунікацій дають можливість розвивати дистанційне навчання як різновид безперервної освіти, яка супроводжує інформаційне суспільство, оскільки формує всебічно розвинену особистість, здатну орієнтуватися в інформаційному середовищі. Зазначено, що метою курсу є: надати студентам знання про технології, які допоможуть ефективно організовувати дистанційне навчання у закладах професійної освіти; розглянути різні методи дистанційного навчання, їхні переваги та недоліки; навчити використовувати онлайн-інструменти для створення та проведення онлайн-занять; надати слухачам практичні поради щодо організації комунікації зі студентами та збереження структури навчання.

37. Самойленко О. М. Теоретичні та методичні засади самостійної роботи з цифрової грамотності на курсах підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання закладів професійної освіти: навч.-метод. посіб. Біла Церква: БІНПО ДЗВО УМО НАПН України, 2023. 32 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/735883/> (дата звернення: 23.04.2024).

Подано теоретичні та методичні засади самостійної роботи з цифрової грамотності на курсах підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання

закладів професійної освіти: методичні рекомендації для проведення семінарських занять слухачів курсів підвищення кваліфікації за напрямом педагогічні працівники закладів освіти галузі знань: 01 Освіта.

Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання закладів професійної освіти «Розвиток фахової компетентності майстрів виробничого навчання закладів професійної освіти в умовах інноваційних освітніх викликів», на всіх етапах курсів підвищення кваліфікації за різними моделями навчання (очною, заочною, очно-дистанційною, дистанційною).

***

Отже, реферативний огляд виокремлених нами наукових напрацювань українських і зарубіжних учених для визначення педагогічних пріоритетів цифрової трансформації професійної освіти дає підстави зробити такі висновки:

❖ по-перше, внаслідок цифрової модернізації освітньої галузі відбувається трансформація професійних знань та обов'язків педагога, важливим аспектом якої є розвиток цифрової компетентності, набуття навичок цифрової грамотності та культури педагогічних працівників закладів професійної освіти;

❖ по-друге, професійний розвиток педагогів в умовах цифровізації освіти – це неперервний і динамічний процес, який потребує від педагогічних працівників відкритості до змін, бажання вчитися та здатності адаптуватися до нових викликів і можливостей.

Вважаємо, що питання педагогічних пріоритетів цифрової трансформації професійної освіти є актуальним та потребує подальшого детальнішого вивчення та активізації наукових досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. **Базелюк О.** Вибір і використання цифрових засобів в освітньому процесі закладів професійної (професійно-технічної) освіти. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2019. Вип. 2 (16). С. 20–28. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.2\(16\).2019.20-28](https://doi.org/10.35387/od.2(16).2019.20-28).

2. **Базелюк О.** Зміст і структура цифрової культури педагогічних працівників закладів професійної освіти. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка*. 2018. № 16. С. 81–87. DOI: [10.32835/2223-5752.2018.16.81-87](https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.16.81-87).

3. **Біляковська О. О.** Професійна підготовка майбутніх учителів в умовах цифровізації освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2023. Вип. 210. С. 10–14. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2023-1-210-10-14>.

4. **Вербівський Д. С., Карплюк С. О., Фонарюк О. В.** Цифрова компетентність майбутніх педагогів професійного навчання. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки.* 2021. Вип. 198. С. 78–82. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-198-78-82>.

5. **Геревенко А.** Використання онлайн-інструментів для синхронного та асинхронного навчання педагогів фахової передвищої освіти: електрон. навч. курс. Біла Церква : БІНПО, 2023. 141 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734814/> (дата звернення: 23.04.2024).

6. **Гермак О. Л.** Сучасний стан цифровізації у підготовці робітничих кадрів в закладах професійної освіти України. *Імідж сучасного педагога.* 2022. № 2 (203). С. 26–29. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-2\(203\)-26-29](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-2(203)-26-29).

7. **Грядуща В. В., Денисова А. В.** Цифровізація як структурний складник інноваційних моделей підвищення кваліфікації педагогів професійної освіти. *Інноваційна педагогіка.* 2021. Вип. 34(1). С. 54–61. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/719148/> (дата звернення: 23.04.2024).

8. **Гуменний О. Д.** Розвиток цифрової культури керівників закладів професійної освіти: монографія. Київ : [б.в.], 2024. 280 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740517/> (дата звернення: 25.04.2024).

9. **Гуржій А., Радкевич В., Пригодій М.** Методологічні засади цифровізації інформаційно-освітнього середовища закладу професійної освіти. *Нові технології навчання.* 2022. Вип. 96. С. 44–53. DOI: <https://doi.org/10.52256/2710-3560.2022.96.06>.

10. **Демянчук М., Боднарук І.** Цифровізація освіти як вектор підготовки фахівців XXI століття. *Viae Educationis.* 2022. т. 1, № 4. С. 74–81. DOI: <https://doi.org/10.15804/ve.2022.04.09>.

11. **Єршов М.** Цифровізація професійної та фахової передвищої освіти України: проблеми і перспективи. *Professional Pedagogics.* 2019. Вип. 1(18). С. 67–74. DOI: <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2019.18.67-74>.

12. **Зайка А., Сорока В.** Цифрове освітнє середовище закладу професійної (професійно-технічної) освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки.* 2020. Вип. 44(3). С. 130–139. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2020-3-44-130-139>.

13. **Замрозевич-Шадрина С. Р., Юденкова О. П., Антошук С. В.** Навички майбутнього в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців: як цифровізація змінює вимоги до освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2024. Вип. 71 (2). С. 216–221. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-2-33>.

14. **Застосування цифрових технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників у воєнний та повоєнний час : метод. рекомендації / М. А. Пригодій та ін.** Київ : Інститут професійної освіти

НАПН України. 2022. 113 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734605/> (дата звернення: 23.04.2024).

15. **Ковальчук В., Масліч С., Мовчан Л.** Цифровізація професійної освіти в умовах кризових ситуацій. *Щоквартальник освітніх технологій*. 2023. № 1. С. 1–17. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734332> (дата звернення: 23.04.2024).

16. **Колеснікова І., Орлова О.** Професійний розвиток педагогів в умовах цифровізації освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 64 (2). С. 186–189. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/64.2.35>.

17. **Мирошниченко О. А.** Організаційно-педагогічні умови формування в майбутніх педагогів закладів вищої освіти цифрової компетентності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 68, т. 2. С. 72–76. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.68-2.14>.

18. **Науково-методичне забезпечення** цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи : наук.-аналіт. доп. / В. Ю. Биков та ін.; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : ІЦО НАПН України. 2022. 96 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733151/> (дата звернення: 23.04.2024).

19. **Нечипоренко Ю. Л.** Ефективні рішення для організації дистанційного навчання в закладах професійної освіти : навч. ресурс. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/735740/> (дата звернення: 23.04.2024).

20. **Оршанський Л., Нищак І., Ясеницький В.** Ризики та переваги цифрової трансформації системи професійної освіти. *Молодь і ринок*. 2023. № 10(218). С. 23–27. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.292869>.

21. **Осадча К., Букша М., Манжула О.** Цифровізація професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. *Освітологічний дискурс*. 2023. Вип. 1(40). С. 7–21. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2023.11>.

22. **Підготовка майбутніх педагогів** до професійної діяльності засобами цифровізації / Н. Лазаренко та ін. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки*. 2022. Вип. 30(3). С. 291–315. DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v30i3.1211>.

23. **Ростока М., Гермак О.** Stem-менеджмент підготовки електромонтерів в умовах постмодерного простору освіти. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія: Педагогіка*. 2020. т. 9, № 17. DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-9\(17\)-17](https://doi.org/10.33296/2707-0255-9(17)-17).

24. **Рябова З., Єльнікова Г.** Професійне зростання педагогів в умовах цифрової освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. т. 80, № 6. С. 69–385. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v80i6.4202>.

25. **Самойленко О. М.** Теоретичні та методичні засади самостійної роботи з цифрової грамотності на курсах підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання закладів професійної освіти : навч.-метод. посіб. Біла Церква : БІНПО

ДЗВО УМО НАПН України, 2023. 32 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/735883/> (дата звернення: 23.04.2024).

26. **Сахно О., Грядуща В., Денисова А.** Розвиток цифрової компетентності педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти в умовах цифрової освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 43(3). С. 187–194. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/43-3-31>

27. **Сисоєва С.** Цифровізація освіти: педагогічні пріоритети. *Освіта і суспільство*. 2021. № 10–11. С. 8–9. URL: https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/2545/ (дата звернення: 23.04.2024).

28. **Соловйов В. Ф., Литвин А. В.** Формування компонентів ІКТ-компетентності майбутнього вчителя. *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи* : монографія / за наук. ред. М. Ковалю, Н. Ничкало; упоряд.: А. Кузик, А. Литвин. Львів, 2023. С. 244–250. URL: <https://books.ldubgd.edu.ua/index.php/m/catalog/view/189/140/609-1> (дата звернення: 23.04.2024).

29. **Сторонська О. С.** Особливості професійної діяльності педагога в умовах цифрової трансформації освіти. *Академічні візії*. 2023. № 24. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/666> (дата звернення: 23.04.2024).

30. **Формування професійної компетентності** майбутніх педагогів професійного навчання в умовах дуальної освіти засобами комп'ютерно-орієнтованих технологій» / Н. Ничкало та ін. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. т. 85, № 5. С. 189–207. DOI: <http://dx.doi.org/10.33407/itlt.v85i5.4446>.

31. **Черевичний Г. С.** Педагогічна технологія навчального е-портфолію у системі підготовки майбутніх учителів історії. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2022. Вип. 1(50). С. 298–301. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.50.298-301>.

32. **Шищенко І. В.** Підготовка майбутніх учителів до застосування цифрових технологій у професійній діяльності. *Фізико-математична освіта*. 2020. Вип. 4(26), ч. 2. С. 57–61. DOI: <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2020-026-4-034>.

33. **Шищенко І., Кравченко І.** Теоретичні аспекти цифрової трансформації професійної підготовки майбутніх фахівців. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2021. Вип. 2(49). С. 241–244. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.49.241-244>.

34. **Cattaneo A. A., Antonietti C., Rauseo M.** How Digitalised are Vocational Teachers? Assessing Digital Competence in Vocational Education and Looking at its Underlying Factors. *Computers & Education*. 2022. Vol. 176. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104358>.

35. **Philosophical and Pedagogical Discourse** in the Postmodern Educational Space: Peculiarities of Distance Learning / M. Rostoka etc. *Postmodern Openings*. 2022. Vol. 13(4). P. 244–272. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/13.4/517>.

36. Transformative agency in Teacher Education: Fostering professional digital competence / L. M. Brevik etc. *Teaching and Teacher education*. 2019. Vol. 86. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2019.07.005>.

37. Williamson B., Eynon R., Potter J. Pandemic Politics, Pedagogies and Practices: Digital Technologies and Distance Education During the Coronavirus Emergency. *Learning, Media and Technology*. 2020. Vol. 45(2). P. 107–114. DOI: <http://doi.org/10.3224/84742432>.

Pedagogical Priorities of Digital Transformation of Vocational Education

(abstract review)

Author-compiler:

Yulia Anatoliivna KRAVCHENKO

Junior Senior Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, NAES of Ukraine

Abstract. Digital transformation of education is one of the key directions of development of modern pedagogy. It affects pedagogical processes and provides for their transformation based on the introduction of information technologies and the formation of information competence of teachers. Digital transformation in the field of education, in particular, professional education, is a topical item that attracts the attention of many Ukrainian scientists and practitioners. The summary review analyzes the current pedagogical priorities of professional education in the context of digital transformation to fulfill the tasks of the analytical-synthetic stage «Information-analytical support of the digital transformation of education and pedagogy: domestic and foreign experience». The purpose of the review is to highlight a number of results of the research activities of Ukrainian scientists regarding the pedagogical priorities of the digital transformation of professional education. The review focuses on sources whose authors analyzed the process of digital transformation of professional education and emphasize such relevant pedagogical priorities as the acquisition and improvement of the level of digital culture, digital literacy and digital competence of pedagogical workers of professional education, offer methodical recommendations, manuals, training materials to improve the quality of the educational process in the conditions of digitalization.

Key words: Digital Transformation of Education, Professional Education, Digitalization of Educational Space, Digital Culture, Digital Competence, Digital Literacy.